

Ярошенко Д. Р. студент**Радомська М.М.,** к.т.н., доцент*Державний університет «Київський авіаційний інститут», Київ*

СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В МІСТАХ УКРАЇНИ

Сталий розвиток – це концепція, яка створює умови для досягнення цілей прогресу і забезпечення потреб сьогодення, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти власні потреби. Він поєднує в собі збалансований економічний розвиток, соціальний добробут і здорове довкілля. Суть сталого розвитку полягає в забезпеченні добробуту суспільства без виснаження природних ресурсів, забруднення навколишнього середовища та погіршення умов життя.

Метою цього дослідження є вивчення стану розробки стратегій сталого розвитку в обласних центрах України, узагальнення позитивних практик та виявлення основних проблем, які стримують впровадження сталих підходів до урбаністики. Під час дослідження було розглянуто такі міста як Київ, Львів, Харків, Одеса, Полтава, Тернопіль, Івано-Франківськ, Чернівці, Вознесенськ.

У сучасних умовах сталий розвиток міст України стає ключовим напрямом державної і муніципальної політики. Зростання екологічних, соціальних та економічних викликів, зумовлених урбанізацією, зміною клімату та воєнними загрозами, вимагає нових підходів до міського управління. Більшість обласних центрів України вже розробили або знаходяться в процесі реалізації стратегій сталого розвитку, що охоплюють широкий спектр напрямів: енергетика, мобільність, урбаністика, екологія, цифрова трансформація та інше. Аналіз вмісту таких документів дає змогу зробити висновки про стан впровадження сталого розвитку на місцевому рівні.

Київ має оновлену Стратегію розвитку до 2027 року, яка включає як економічні пріоритети, так і екологічні та соціальні компоненти. Значна увага приділяється підвищенню енергоефективності, розвитку сталої мобільності, розбудові зеленої інфраструктури, цифровому врядуванню та залученню громадськості. Стратегія передбачає також інтеграцію міжнародних екологічних стандартів і реалізацію Цілей сталого розвитку ООН. Львів демонструє схожий комплексний підхід тут діє Інтегрована концепція розвитку до 2030 року, яка включає просторове планування, мобільність, кліматичні ініціативи та збереження культурної спадщини. Місто має також план сталої міської мобільності та план дій зі сталого енергетичного розвитку та клімату (SECAP), що підтверджує системний підхід до досягнення сталості.

Харків, до повномасштабного вторгнення, активно розвивав програми з енергоефективності та кліматичної адаптації. Місто було одним із перших в Україні, хто розробив SECAP та впроваджував план мобільності. Подібні документи прийняті в Одесі, Полтаві, Івано-Франківську, Чернівцях, Тернополі.

Варто зазначити, що значна частина документів розроблялась за підтримки міжнародних організацій таких як Німецьке товариство міжнародного співробітництва (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GIZ), Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Угода мерів – що свідчить про високий рівень інтеграції українських міст у європейську систему планування розвитку.

На фоні великих міст позитивно виділяються і деякі менші громади, зокрема Вознесенськ. Місто має актуальну стратегію розвитку, реалізує план дій SECAP, активно впроваджує енергоменеджмент, цифрові рішення, проводить роздільний збір відходів та екоосвітні заходи. Такий приклад демонструє, що навіть із обмеженими ресурсами, громада може ефективно рухатись у напрямку сталого розвитку, за умов належного управління та зовнішньої підтримки.

Разом з тим, аналіз виявляє і низку викликів. Частина стратегій має формальний характер і не забезпечена реальними механізмами впровадження. Часто відсутні чіткі індикатори оцінки прогресу, а звітність є нерегулярною. Деякі міста не оновлювали свої стратегії, або ж вони потребують адаптації документів до нових викликів, спричинених війною. Значною проблемою залишається також розрив у ресурсах між великими містами та малими громадами, які не завжди мають необхідні ресурси, експертизу та доступ до спонсорської підтримки. Ще одним викликом є недостатнє залучення громадян до процесів стратегічного планування попри наявність механізмів, реальна участь громади у формуванні політики часто залишається обмеженою.

Узагальнюючи, можна сказати, що більшість українських міст уже зробили перші серйозні кроки до впровадження принципів сталого розвитку. Є позитивні приклади комплексного підходу, міжсекторальної співпраці, кліматичної та енергетичної трансформації. Водночас, для досягнення реальних результатів необхідна подальша систематизація досвіду, підтримка з боку держави, розширення фінансування, підвищення інституційної спроможності громад та налагодження ефективного моніторингу реалізації стратегій. Саме ці умови дозволять забезпечити сталість розвитку навіть в умовах кризи та поступово перейти до екологічно, соціально та економічно збалансованого майбутнього.